

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS

2021-03-05 Nr. 4D-2020/1-1570
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (X toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodė:

2.1. „Tarnybinis pranešimas dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios dirbančios į drausmės grupę 2020-09-18 Nr. 4-3804 buvo pasirašytas direktoriaus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Su šiuo tarnybiniu pranešimu buvau supažindintas 2020-09-24, tai reiškia, kad man nebuvo suteikta galimybė išreikšti savo nuomonės dėl perkėlimo į drausmės grupę, nebuvo suteikta galimybė ginti savo teises [...] visas perkėlimas buvo suplanuotas iš anksto“;

2.3. „Tarnybiniame pranešime nėra nurodyta pareigūnų vardų, pavardžių ir pareigų, nėra apskundimo tvarkos.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išspręsti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2020-12-15 raštu Nr. 4D-2020/1-1570/3D-3248 kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

4.1. Alytaus PN administracija 2020-12-30 raštu Nr. 8-8471 informavo:

4.1.1. „Nuteistasis X iš paprastosios į drausmės grupę buvo perkeltas vadovaujantis Alytaus PN direktoriaus 2020 m. rugsėjo 24 d. įsakymu „Dėl nuteistųjų paskirstymo“ Nr. 2-874“;

4.1.2. „Nuteistasis savo parašu patvirtinęs, kad gavo Alytaus PN 2020 m. liepos 31 d. nutarimą administracinio nusižengimo byloje. Su Alytaus PN 2020 m. rugsėjo 18 d. tarnybiniu pranešimu „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“ reg. Nr. 4-3800 nuteistasis buvo supažindintas pasirašytinai.“

4.2. Kaip priedą prie raštų Alytaus PN administracija pateikė 2020-09-18 tarnybinių pranešimų Nr. 4-3800 „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“ (kopiją), kuriame yra Pareiškėjo parašas, vardas, pavardė, data ir žyma: „Susipažinau“; 2020 m. liepos 31 d. nutarimo administracinio nusižengimo byloje kopiją; Alytaus PN direktoriaus 2020 m. rugsėjo 24 d. įsakymo Nr. 2-874 „Dėl nuteistųjų paskirstymo“ kopiją bei 2020 rugsėjo 24 d. Alytaus PN nuteistųjų

skirstymo komisijos posėdžio protokolo Nr. 171 kopiją.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (iki 2020-10-31 galiojusi redakcija) (toliau vadinama ir – VAĮ):

8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą – „2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, jo pasirašymui ir patvirtinimui antspaudu prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės informacinėje sistemoje. 4. Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, vietoj individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintos kopijos gali būti pridodamas individualaus administracinio akto išrašas.“

Seimo kontrolierių darbo praktika

7. Seimo kontrolierius, išnagrinėjęs nuteistojo skundą dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo, 2020-10-14 pažymoje Nr. 4D-2020/1-868 konstatavo, kad, nuteistajam kreipusis į Alytaus PN administraciją su prašymu pateikti kopiją sprendimo, kuriuo jis buvo įtrauktas į linkusių užpulti nuteistųjų įskaitą, Alytaus PN pateikdama Pareiškėjui ne individualaus administracinio akto, t. y., ne Alytaus PN direktoriaus įsakymo, bet vidaus administravimo dokumento, kuriame užfiksuota posėdžio eiga, t. y., Drausmės komisijos posėdžio protokolo, kopiją, nesivadovavo Taisyklių nuostatomis – pateikė prašymo turinio neatitinkančią informaciją.

Seimo kontrolierius atkreipė dėmesį, kad Drausmės komisijos posėdžio protokolas yra vidaus administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą. Drausmės komisijos posėdžio protokole neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas.

Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis nuteistojo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas įtraukti nuteistą į linkusių užpulti įskaitą, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka, kaip tai nustatyta VAI 8 straipsnyje.

Seimo kontrolierius Alytaus PN direktoriui rekomendavo užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

Tyrimo išvados

8. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad 2020-09-24 Alytaus PN „tarnybiniu pranešimu jis buvo perkeltas į drausmės grupę“.

Alytaus PN 2020-09-24 pateikė Pareiškėjui susipažinti 2020-09-18 Alytaus PN Resocializacijos skyriaus specialisto tarnybinių pranešimą Nr. 4-3800 dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios grupės į drausmės grupę.

Pareiškėjas Skunde rašė, kad minėtame tarnybiniame pranešime nėra nurodyta Tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis prarado galimybę šį raštą apskūsti.

9. Alytaus PN yra viešojo administravimo subjektas, todėl, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir VAI nuostatų, be kita ko, tinkamai informuoti asmenis, kuriems priimtas individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, *ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją* (šios pažymos 6 punktas).

10. Iš Skundo tyrimo medžiagos nustatyta, kad Alytaus PN direktorius, atsižvelgdamas į 2020-09-18 tarnybinių pranešimą Nr. 4-3800, 2020-09-24 priėmė įsakymą Nr. 2-874, kuris ir yra sprendimas dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, Alytaus PN administracija turėjo Pareiškėjui pateikti individualaus administracinio akto – Alytaus PN direktoriaus įsakymo Nr. 2-874, kuriuo priimtas sprendimas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, – kopiją, tačiau pateikė susipažinti vidaus administravimo dokumentą – tarnybinių pranešimą, kuris nėra administracinis sprendimas.

11. Skunde Seimo kontrolieriui Pareiškėjas rašo, kad tarnybiniame pranešime, kuriuo remiantis jis buvo perkeltas iš paprastos į drausmės grupę, nėra nurodyta tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis negali pasinaudoti galimybe apskūsti šį sprendimą.

Vadovaujantis VAI nuostatomis, individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens, individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei *nurodyta akto apskundimo tvarka*.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, kad tarnybinis pranešimas yra vidaus administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą.

Pareiškėjui paaiškintina, kad tarnybiniame pranešime neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes, kaip minėta, šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas. Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis Pareiškėjo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka,

kaip tai nustatyta VAĮ 8 straipsnyje.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Alytaus PN direktoriaus priimtame 2020-09-24 įsakyme Nr. 2-874 „Dėl nuteistųjų paskirstymo“, kurio kopija Pareiškėjui nepagrįstai nebuvo įteikta, nėra nurodyta šio akto apskundimo tvarka. Konstatuotina, jog šis sprendimas neatitinka VAĮ 8 straipsnio 2 dalyje individualiam administraciniam aktui nustatytų reikalavimų (šios pažymos 6 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Alytaus PN pareigūnai, priimdami netinkamą sprendimą, ne tik nesilaikė individualaus teisės akto parengimo reikalavimų, bet ir apribojo Pareiškėjo teisę skųsti sprendimą BVK 183 straipsnyje nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierius jau ne vienoje pažymoje yra teikęs rekomendacijas, kad pataisos namų administracijos priimami individualūs teisės aktai *turi atitikti* VAĮ nustatytus individualiems administraciniam aktams keliamus reikalavimus. Be to, nuteistieji, kurių atžvilgiu individualūs administraciniai aktai priimami, *privalo būti supažindinami* su jais ir gauti akto kopiją.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo Skundas dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su sprendimo dėl perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę priėmimu ir šio dokumento kopijos pateikimu Pareiškėjui, yra **pagrįstas**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), tai yra, dėl netinkamo sprendimo priėmimo, pripažinti **pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Alytaus pataisos direktoriui rekomenduoja:

14.1. įteikti Pareiškėjui sprendimo, kurio pagrindu jis buvo perkeltas iš paprastosios į drausmės grupę, atitinkančio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 8 straipsnio reikalavimus, kopiją;

14.2. užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.